

Att ta fram
Riktlinjer för
begravningsverksamheten

INNEHÅLL

Inledning	3
Bakgrund	3
Användningsområden för riktlinjerna	3
Kyrkofullmäktige beslutar	3
Ramar för riktlinjerna	4
Innehåll i riktlinjerna	5
Fördjupningsmaterial	6
Rådgivning	6

INLEDNING

För varje församling och pastorat som är huvudman för begravningsverksamheten ska det finnas riktlinjer för hur begravningsverksamheten ska vara utformad (kyrkoordningen 2 kap. 6 a §). Riktlinjerna ska ange hur den enskilda församlingen eller pastoratet arbetar med det som ingår i den begravningsverksamhet som avser alla folkbokförda.

Församlingar och pastorat som utarbetar riktlinjer kan ta hjälp av det här materialet som har tagits fram av kyrkostyrelsens kansli i samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och representanter för några stift.

BAKGRUND

Begravningsverksamheten är en allmän samhällelig uppgift som staten genom begravningslagen har anförtrott åt församlingar och pastorat samt åt två kommuner.

Kyrkomötet har beslutat om ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen för begravningsverksamheten. Kyrkomötet beslutade 2017 att det för varje församling och pastorat som är begravningshuvudman ska finnas riktlinjer för hur begravningsverksamheten ska vara utformad, att kyrkostyrelsen ska svara för övergripande frågor som avser begravningsverksamheten och att stiftens tillsyn omfattar hur församlingar och pastorat fullgör uppdraget som begravningshuvudmän. Bestämmelsen om riktlinjer för begravningsverksamheten trädde i kraft den 1 januari 2019.

ANVÄNDNINGSSOMRÅDEN FÖR RIKTLINJERNA

Riktlinjerna kommer att vara ett viktigt dokument för stiftets tillsyn över begravningsverksamheten. När kyrkofullmäktige har beslutat om dem är de bindande och ska lämnas till stiftet för kännedom.

Riktlinjerna kan användas när kyrkorådet utvecklar begravningsverksamheten och genomför internrevision samt vara underlag för samråd och avstämning mellan kyrkoherde och kyrkogårdschef eller arbetsledare. Församlingen eller pastoratet kan även använda riktlinjerna i kontakter med andra kyrkliga enheter och med samhällsorgan.

De är offentliga och tillgängliga för den som efterfrågar dem men främst till för att användas av församlingens eller pastoratets anställda och förtroendevalda samt i kontakter med andra kyrkliga enheter och samhällsorgan.

KYRKOFULLMÄKTIGE BESLUTAR

Kyrkofullmäktige beslutar i principiella ärenden och i ärenden som på annat sätt är av större vikt, vilket innefattar riktlinjer för begravningsverksamheten. Därmed diskuteras inriktningsbesluten för begravningsverksamheten i kyrkofullmäktige, till exempel planering av utökning eller minskning, prioriteringar och kulturarvsfrågor.

Kyrkofullmäktige beslutar om riktlinjerna efter att kyrkorådet berett beslutet. Det är inte närmare reglerat vilka som ska ta fram riktlinjerna utan det bestäms lokalt. De anställda som arbetar med uppgifter inom begravningsverksamheten bör dock vara delaktiga i processen med att ta fram riktlinjerna.

Synpunkter från begravningsombudet bör också inhämtas under beredningen eller senast vid kyrkorådets sammanträde då ombudet har rätt att närvara, ställa frågor och göra påpekanden (begravningslagen 10 kap. 4 §).

En barnkonsekvensanalys ska ha gjorts innan kyrkofullmäktige fattar beslut och den kan göras redan under arbetet med att ta fram riktlinjerna.

RAMAR FÖR RIKTLINJERNA

Riktlinjerna ska ange inriktningen i övergripande frågor samt redogöra för de lokala förutsättningarna för begravningsverksamheten. Begravningshuvudmännen har delvis olika förutsättningar för sitt arbete och det påverkar hur uppdraget utförs. Riktlinjerna ska beskriva hur den enskilda församlingen eller pastoratet fullgör uppdraget med de resurser och förutsättningar som finns lokalt.

I begravningslagen och begravningsförordningen anges vad verksamheten innefattar och det utgör de yttre ramarna för vad som bör tas upp i riktlinjerna (begravningslagen 1 kap. 1 §). Begravningsverksamheten omfattar dem som vid dödsfallet är folkbokförda inom församlingens eller pastoratets område, oavsett deras relation till Svenska kyrkan, samt andra än folkbokförda inom området som ändå bereds gravplats där.

Riktlinjerna ska ange inriktningen för sådant som är kyrkofullmäktiges ansvars- och beslutsområde.

I många frågor som har betydelse för begravningsverksamheten är det kyrkorådet som beslutar, till exempel angående ledningsansvar, delegationer, arbetsmiljöfrågor och personalfrågor. Riktlinjerna ska ange att kyrkorådet beslutar om detta och vilka dokument som kyrkorådet har beslutat om som har betydelse för begravningsverksamheten, exempelvis kyrkorådets arbetsordning. Riktlinjerna bör även ange att kyrkorådet beslutar om dokument och rutiner som gäller exempelvis gravanordningar, arbetsmiljö och säkerhet, kris- och katastrofberedskap, kulturmiljövård, naturvård, tillgänglighet, förvaltning av begravningsplatsen som en offentlig plats samt vilka dokument om detta som finns.

Riktlinjerna ska beskriva det som omfattar alla dem som är folkbokförda inom området. Många församlingar och pastorat har även en begravningspastoral. I en begravningspastoral behandlas det som hör till begravning i vid mening och som erbjuds dödsboet efter en avliden som tillhörde Svenska kyrkan, exempelvis begravningsgudstjänst (kyrkoordningen 24 kap. 1 § och 1 a §). Församlingar och pastorat som har en begravningspastoral ska i riktlinjerna ange att en sådan finns.

För att ge en helhetsbild av begravningsverksamheten behöver även dokument som upprättats av andra anges, om församlingen eller pastoratet beslutat att följa dem och de har betydelse för begravningsverksamheten. Exempel på det är branschgemensamma dokument som Centrala gravvårdskommitténs reviderade anvisningar om gravvårdssäkerhet.

Kyrkofullmäktige beslutar om riktlinjerna och anger i dem inriktning i övergripande frågor samt räknar i dem upp de dokument och avtal med betydelse för begravningsverksamheten som kyrkorådet har beslutat om, så att riktlinjerna sammantaget ger en övergripande beskrivning av de lokala förutsättningarna för begravningsverksamheten.

Riktlinjerna bör uppdateras regelbundet samt vid större förändringar som berör begravningsverksamheten.

INNEHÅLL I RIKTLINJERNA

Riktlinjerna består huvudsakligen av två delar.

I den ena delen finns kyrkofullmäktiges beslut om långsiktiga principer och övergripande inriktning för begravningsverksamheten. Denna del kan handla om vad församlingen eller pastoratet strävar efter när det gäller miljö, kulturmiljö eller andra långsiktiga beslut av övergripande karaktär som kan vara knutna till större investeringar eller betydande förändringar som kyrkofullmäktige beslutar om.

I den andra delen finns en redogörelse för nuvarande förutsättningar och redovisning av grundläggande faktorer som bidrar till kvalitet i begravningsverksamheten och i olika samverkanskontakter samt till effektivitet i ekonomi och förvaltning. Kyrkofullmäktige fattar enbart beslut i principiella ärenden och ärenden som på annat sätt är av större vikt, beslut som finns i riktlinjernas första del. Den andra delen blir därför främst en sammanställning av de faktiska förhållandena för begravningsverksamheten i församlingen eller pastoratet och en redogörelse för beslut som kyrkorådet har fattat. Denna andra del bör omfatta följande.

- Vilka kyrkogårdar och begravningsplatser som finns i församlingen eller pastoratet. I riktlinjerna ska anges minneslundar och andra gravskick inom begravningsplatsen eller kyrkogården och om det finns särskilda gravplatser för dem som inte tillhör något kristet trossamfund. Om församlingen eller pastoratet förvaltar enskild begravningsplats för annans räkning ska även denna anges.
- Vilka kyrkorum, begravningslokaler utan religiösa symboler och övriga lokaler som används i begravningsverksamheten, både egna och hyrda.
- Vilken samverkan med andra huvudmän för begravningsverksamhet som finns, framför allt långsiktigt. Att avtal om kremeringar finns om församlingen eller pastoratet inte har ett eget krematorium. Eventuella andra avtal som kyrkorådet har med andra huvudmän angående exempelvis transporter, särskilda gravplatser, lokaler för förvaring och visning av avlidna, andra lokaler och särskilda tjänster. Om avtal inte finns anges hur samarbetet är utformat.
- Vilken samverkan med andra kyrkliga enheter och samhällsorgan som församlingen har, vilka områden samarbetet gäller och om kyrkorådet har träffat avtal. Samverkan kan till exempel finnas med sociala myndigheter och sjukhus.
- Vilka andra trossamfund och eventuella livsåskådningsorganisationer som huvudmannen har regelbundna kontakter eller samråd med.
- Vilken introducerande utbildning och fortbildning som personal med uppgifter inom begravningsverksamheten, inklusive säsonganställda, ska få i etiska frågor och bemötandefrågor.
- Vilka dokument och instruktioner med betydelse för begravningsverksamheten som församlingen eller pastoratet genom beslut av kyrkofullmäktige eller kyrkorådet har antagit och följer. Vissa dokument är obligatoriska men i övrigt varierar det mellan olika församlingar och pastorat vilka dokument och skriftliga rutiner som är beslutade, delvis beroende på lokala behov.

Exempel på andra områden som kan redovisas i riktlinjerna är samverkan och delaktighet i olika nätverk, tillgängligheten till lokaler och tjänster med avseende på funktionsnedsättning och olika språk, frågor med anknytning till kyrkogårdens kulturhistoriska arv med tillhörande naturvärden och sociala värden, drift och långsiktig planering enligt vård- och underhållsplanen, former för extern information om begravningsverksamheten och öppen verksamhet som kyrkogårdsvandringar och studiebesök.

FÖRDJUPNINGSMATERIAL

Mer om bakgrunden till riktlinjerna finns bland annat i kyrkostyrelsens skrivelse om begravningsverksamheten, KsSkr 2017:5 som finns på Svenska kyrkans webbplats (<https://www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet/arenden-till-kyrkomotet-2017>).

Förhoppningen är att detta material kan vara till hjälp för att starta och underlätta processen med att arbeta fram riktlinjer i församlingen eller pastoratet.

Materialet finns tillgängligt digitalt på webbplatsen internwww.svenskakyrkan.se/juridik

RÅDGIVNING

För rådgivning i frågor om riktlinjer för begravningsverksamheten kontakta:

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation
Begravnings- och kyrkogårdsenheten
Telefon/växel: 08-737 70 00

Eva Årbrandt Johansson
Telefon: 08-737 72 10
E-post: eva.arbrandt.johansson@svenskakyrkan.se

Sofia Skog
Telefon: 08-737 72 88
E-post: sofia.skog@svenskakyrkan.se

internwww.svenskakyrkan.se/arbetsgivare